

Томенко М.Г.

Актуалізація ідей української народної педагогіки у творчій спадщині Ф. Вовка в сучасних умовах відродження національної виховної традиції

Томенко Марина Григорівна, здобувач кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Навчально-науковий інститут педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна

Анотація. З урахуванням законодавчої бази, що регламентує реформаційні зміни в освітній системі України, показано пріоритетне значення відродження національних традицій, звичаїв у процесі виховання молодого покоління. До уваги пропонується зміст авторської програми з курсу "Етнопедогогіка". Наголошено на доцільності актуалізації ідей української народної педагогіки, що знайшли відображення у творчій спадщині видатного вітчизняного вченого Федора Кіндратовича Вовка (1847-1918).

Ключові слова: українська народна педагогіка, етнопедогогіка, ідеї, творча спадщина, Ф.К. Вовк.

Вступ. Узагальнення науково-педагогічної літератури дозволило встановити, що розвиток ідей української народної педагогіки є тривалим історичним процесом, який відбувався під впливом різноманітних соціально-економічних і культурно-політичних чинників. За тисячолітню історію існування нації українцями вироблено систему емпіричних знань, принципів, звичаїв, традицій, що впродовж століть визначали зміст виховання молодого покоління.

Стислий огляд публікацій із теми. Науковий інтерес до культурно-просвітницької і громадсько-політичної діяльності, а також до наукового доробку Ф. Вовка виникає епізодично у працях сучасників ученого (Д. Анучин, В. Гнатюк, О. Єфименко, П. Стебницький, М. Сумцов, Л. Чикаленко та інші), його учнів і послідовників (О. Алешо, А. Носов, М. Рудинський, О. Шульгіна та інші), а також сучасних дослідників історії України (П. Арсенич, Л. Бабенко, В. Наулко, С. Сегеда, О. Таран, О. Франко та інші).

Необхідність поглибленого вивчення творчої спадщини Ф. Вовка в історико-педагогічному ракурсі зумовлена розвитком персоналії, зокрема поглядом на персоналію як фундаментальну онтологічну категорію, суб'єкта і носія пізнання у зв'язку з дослідженнями в галузі філософії освіти (М. Бердяєв, Г. Сковорода, Л. Шестов, В. Штерн, П. Юркевич та інші).

Подальші спроби вивчення персоналії як проблеми історико-педагогічних досліджень конкретизовані в науковому доробку Н. Гулана, Н. Стражнікової, О. Сухомлинської. Ознайомлення з персоніфікованими працями, їх вивчення і конструктивно-критичний аналіз, загальне осмислення історико-педагогічного процесу в Україні як цілісного багатогранного явища, відтворення генезису вітчизняної народної педагогіки від минулих часів до сьогодення стає можливим завдяки розвідкам сучасних дослідників Л. Ваховського, Л. Вовк, Д. Герцюка, Т. Завгородньої, С. Золотухіної, В. Курила, І. Стражнікової, М. Чепіль та інших [7].

Мета статті полягає в актуалізації ідей української народної педагогіки, що знайшли відображення у творчій спадщині Ф. Вовка, у сучасних умовах відродження національної виховної традиції.

Матеріали і методи. Методи дослідження використовувалися для отримання достатньо об'єктивної інформації з обраної проблеми на двох рівнях: **теоретичному**, що уможливило досягнення синтезу

знань про наукову, громадсько-політичну і культурно-просвітницьку діяльність і творчу спадщину Ф. Вовка: **загальнонаукові методи** (історичний, системно-генетичний та порівняльний аналіз, а також узагальнення і систематизація наукової літератури, архівних документів і матеріалів, хронологічний метод для виявлення етапів формування поглядів Ф. Вовка на культурно-антропологічну історію української народної педагогіки; аналіз і синтез фактів, ідейно-соціальних і культурницьких засад наукової діяльності Ф. Вовка в історико-педагогічному дискурсі, індуктивний метод для встановлення загальних тенденцій виховання дітей і молоді в українській народній традиції на межі XIX – XX ст.); **конкретно-наукові методи** (персоналістично-біографічний метод для вивчення особистісно-фактологічної біографії і творчої спадщини Ф. Вовка, структурно-історичний метод для виявлення впливу соціально-економічних і політичних чинників на формування світоглядної позиції Ф. Вовка як представника української інтелігенції кінця XIX – початку XX ст., конструктивно-генетичний метод для встановлення впливу творчої спадщини Ф. Вовка на розвиток ідей української народної педагогіки); **емпіричному**, що дозволяло накопичувати фактологічний матеріал про досвід українського народу з виховання молодого покоління: **обсерваційний** метод для ретроспективного аналізу звичаїв, традицій і побуту українського народу кінця XIX – початку XX ст., **праксиметричний** метод для вивчення та узагальнення досвіду розумового виховання дітей, підготовки молоді до подружнього життя у весільній обрядовості та народних іграх, а також у звичаях і традиціях українського народу вшанування пам'яті предків у творчій спадщині Ф. Вовка досліджуваного періоду, **прогностичний** метод для вивчення можливостей упровадження творчої спадщини Ф. Вовка в умовах відродження національної виховної традиції. Використання означених методів історико-педагогічного дослідження дозволило отримати достатньо об'єктивну інформацію з обраної проблеми.

Базовим джерелом для підготовки дисертації є монографічні праці Ф. Вовка та публіцистичні матеріали, зокрема "Студії з антропології України", "Антропологічні особливості українського народу" та інші, епістолярій, етнографічні матеріали, що стосуються звичаїв, традицій і побуту українського народу в контексті національної виховної традиції. Оскільки творча спадщина Ф. Вовка складається з трьох частин, то

першою і найбільш цінною частиною можна вважати епістолярій Ф. Вовка за 1875-1918 рр. **Друга** частина творчої спадщини Ф. Вовка являє собою досить різнопланове зібрання рукописів і друкованих матеріалів наукового, громадсько-політичного, культурно-антропологічного і педагогічного змісту. У першу чергу, слід назвати рукописні автографи відомих монографій Ф. Вовка "Етнографические особенности украинского народа", автографи статей про Україну за Дунаєм: "Украинские колонии за Дунаем", «Заднайская Сечь», «После разорения Сечи» та інші. Наукову цінність також мають документи **третьої** групи, що включає щоденники Ф. Вовка за 1879-1917 рр. з описом його подорожей і спостережень, записні книжки і блокноти, що ілюстровані малюнками, а також стисла автобіографія науковця і заповіт.

Фактологічний матеріал дослідження становлять також документи і матеріали Національної бібліотеки імені В. Вернадського, бібліотеки Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України, Центрального державного історичного архіву (м. Київ), архіву Інституту археології НАН України. Під час роботи вивчалися і використовувалися публікації в періодичних виданнях України першої половини ХХ ст. ("Київська старовина", "Україна"), а також довідково-бібліографічна, історична література, дисертаційні роботи.

Результати та їх обговорення. Свідченням зацікавленості сучасних державотворців у відродженні виховних традицій українського народу є ухвалення ряду законодавчих документів, де питанням народної педагогіки відведено пріоритетну роль. Так, у ст. 6. Закону України "Про освіту" [4] серед основних принципів освіти одним із провідних визначений принцип органічного зв'язку зі світовою та національною історією, культурою, традиціями. У ст. 56 цього Закону серед обов'язків педагогічних та науково-педагогічних працівників проголошено такі: виховувати в дітей та молоді повагу до батьків, жінки, старших за віком, народних традицій та звичаїв, національних, історичних, культурних цінностей України, її державного і соціального устрою, дбайливе ставлення до історико-культурного та природного середовища країни.

У ст. 5 Закону України "Про загальну середню освіту" (1999 р.) [3] серед завдань загальної середньої освіти також виділено виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей Українського народу та інших народів і націй.

Серед основних шляхів реформування освіти Державною національною програмою «Освіта» («Україна ХХІ століття») [2], що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. за № 896, визначено: подолання девальвації загальнолюдських гуманістичних цінностей і національного нігілізму, відірваності освіти від національних джерел. Відповідно серед принципів реалізації Програми знаходимо такі: національна спрямованість освіти, що полягає в невіддільності освіти від національного ґрунту, її органічному поєднанні з національною історією і народними традиціями, збереженні та збагаченні культури українського народу, визнанні осві-

ти важливим інструментом національного розвитку і гармонізації національних відносин. Вироблені у Програмі стратегічні завдання реформування змісту освіти передбачають оптимальне поєднання гуманітарної і природничо-математичної складових освіти, теоретичних і практичних компонентів, класичної спадщини і сучасних досягнень наукової думки, органічний зв'язок із національною історією, культурою, традиціями. Шляхами реформування змісту загальноосвітньої підготовки визнано прилучення до літератури, музики, образотворчого мистецтва, надбань народної творчості, здобутків української і світової культури, а також відображення у змісті освіти закономірностей історичного розвитку, широке вивчення україно-(народо-)знавства, етнічної історії та етногенезу українців, інших народів України.

В окремому розділі Програми, що присвячений питанням національного виховання, зазначається, що "національне виховання в Українській державі має бути спрямоване на формування в молоді і дітей світоглядної свідомості, ідей, поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, інших соціально значущих надбань вітчизняної і світової духовної культури" [2]. При цьому серед пріоритетних напрямів реформування виховання визнаються прищеплення шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій усіх народів, що населяють Україну. Основними шляхами реформування виховання є реформування змісту виховання, наповнення його культурно-історичними надбаннями українського народу. Пріоритетне значення у Програмі надається розбудові сільської школи як важливої умови соціально-культурного розвитку села та збереження традицій українського народу.

Заслужують на увагу окремі положення "Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти" [5], де наголошується, що виховання молодих поколінь відповідає потребам етнокультурного відродження і розвитку як українського народу, так і представників інших етносів, що проживають в Україні. Це передбачає надання їм широких можливостей для пізнання своєї історії, традицій, звичаїв, мови, культури, формування почуття національної гідності. Сучасне виховання в Україні має забезпечувати прилучення молоді до готової культури і загальнолюдських цінностей. За своїми формами і методами воно спирається на народні традиції, кращі надбання національної та світової педагогіки, тому одним із принципів національного виховання має стати культуровідповідність виховання, тобто органічний зв'язок з історією народу, його мовою, культурними і прогресивними родинно-побутовими і релігійними традиціями, з народним мистецтвом, традиціями і культурами інших народів світу, забезпечення духовної єдності, наступності та спадкоємності поколінь, зв'язок виховання з життям. У зв'язку зі сказаним основними завданнями родинного виховання є забезпечення духовної єдності поколінь, збереження родинних традицій, сімейних реліквій, вивчення родоводу, прилучення дітей до народних традицій, рідної мови, звичаїв, обрядів, виховання в них національної свідомості і самосвідомості.

У національній Доктрині розвитку освіти [8], що затверджена Указом Президента України від 17 квітня

2002 року за № 347/2002, визначено систему концептуальних ідей та поглядів на стратегію і основні напрями розвитку освіти в першій чверті XXI століття. Зокрема в розділі II "Мета і пріоритетні напрями розвитку освіти" акцентовано увагу на необхідності збереження і збагачення українських культурно-історичних традицій, вихованні шанобливого ставлення до національних святинь, української мови, а також до історії та культури всіх корінних народів і національних меншин, які проживають в Україні, формуванні культури міжетнічних і міжособистісних відносин.

Ще одним законодавчим документом, що заслуговує на увагу в контексті проведеного дослідження, є проект "Концепція громадянської освіти та виховання в Україні" [6], у якому принцип культуровідповідності передбачає врахування у змісті громадянської освіти етнонаціонального, регіонального, культурного і звичаєвого контексту. Також у розділі III "Сутність громадянської освіти та виховання" зазначається, що громадянськість – це багатоаспектне поняття, фундаментальна духовно-моральна якість, світоглядна і психологічна характеристика особистості, що має культурологічні засади.

Оскільки в умовах відродження української державності актуалізуються ідеї народної педагогіки, виразником яких по праву вважається видатний вітчизняний просвітник Ф. Вовк, нами розроблено навчальну програму з курсу "Етнопедагогіка", що призначена для вивчення студентами вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації і дозволяє впровадити в навчальний процес результати проведеного дослідження. Структура навчальної програми включає три модулі. Перший модуль "Загальні основи української етнопедагогіки" передбачає ознайомлення студентів із такими питаннями: 1) вступні відомості про українську народну педагогіку; етнопедагогіка як наука (специфіка предмета української народної педагогіки; особливості української народної педагогіки; прогресивні педагоги минулого про необхідність використання педагогічного досвіду народу); 2) з історії розвитку української народної педагогіки (український етнос у часі й просторі; формування української народності й нації; історико-етнографічне районування та етнографічні групи українського народу; етнічний склад населення України; українське народознавство: зародження, розвиток, перспективи.); 3) сім'я та сімейний побут українців (шлюб і шлюбні звичаї; історичні типи і форми української сім'ї; структура української сім'ї; функції української сім'ї; сімейні обряди та звичаї); 4) громада і громадський побут українців (громадське самоврядування; релікти звичаєвого права у громадському побуті; громадські функції соціального захисту селян; матеріальні засади та види господарської діяльності громад; громадські стосунки у позавибірчій сфері; морально-етичні стосунки в громаді); 5) народна символіка українців (тваринна і рослинна символіка; неживі предмети як символи українського народу); 6) господарство і матеріальна культура українців (основні галузі господарства і заняття населення; допоміжні види господарської діяльності; домашні промисли та ремесла; транспорт і засоби пересування; поселення та житло; народний

одяг; їжа і харчування: щоденна їжа, святкові страви); 7) світогляді уявлення та вірування українців (передхристиянські вірування нашого народу: уявлення про людину, долю і душу; демонологія українців; християнізація духовного життя українського народу; етнічні архетипи в релігійному житті українців).

Другий модуль розробленої нами навчальної програми "Структура української етнопедагогіки" передбачає вивчення таких питань: 1) українське родинознавство (фамілія) (родина в українській виховній традиції; українці про сім'ю, рід і родинне виховання; засоби та методи родинного виховання; українська фамілістика); 2) українське народне дитинознавство (дитина – об'єкт і суб'єкт народного виховання; вікова періодизація дитинства і його народна характеристика; гра та іграшка як засоби духовного і фізичного розвитку дитини; виховні функції дитячого фольклору); 3) українська народна дидактика (народна педагогіка про значення розумового розвитку дитини; зміст і обсяг народних знань: космогонія, астрономія, метеорологія, ґрунтознавство, етноботаніка, зоологія, медицина, ветеринарія, метрологія і математика; принципи етнодидактики; методи і форми навчання в народній педагогіці; стимулювання пізнавальних інтересів дітей); 4) народна батьківська пансофія; 5) українська педагогічна деонтологія (зміст поняття "народна педагогічна деонтологія"; могутній вихователь – рідна мова; добре ім'я людини).

Третім модулем навчальної програми "Виховні орієнтири української народної педагогіки" охоплено вивчення таких питань: 1) розумовий розвиток дітей і формування в них народного світогляду (народна педагогіка про роль розумового виховання дітей; значення спілкування з розумними людьми для інтелектуального розвитку дитини; народні засоби розвитку мовлення і мислення в дітей; шляхи формування в дітей народного світогляду); 2) народний досвід духовно-морального виховання (громадський побут і звичаєвість; сім'я і родинна обрядовість; усна народна творчість; народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль; культура традиційна і сучасна); 3) прогресивні ідеї й досвід народної педагогіки в трудовому вихованні (праця як основа народного виховання; традиційні для українського народу види трудової діяльності; систематична посильна участь дитини у трудовій діяльності; поетапність прилучення дітей до праці; виховання в дітей бережливого ставлення до продуктів праці); 4) народні традиції формування в дітей почуття краси (культ краси в житті українців; гармонійний взаємозв'язок народної естетики і моралі; джерела прекрасного в житті українського народу; засоби виховання в дітей естетичних смаків: образотворче, декоративно-ужиткове, танцювальне, музичне, поетичне мистецтво).

У процесі реалізації розробленої програми нами визначено також перспективні напрями актуалізації творчої спадщини Ф. Вовка з урахуванням внеску видатного педагога у розвиток ідей української народної педагогіки. Так, перший напрям передбачає *ознайомлення студентської молоді з витоками української народної педагогіки*. У зв'язку з цим пропонуємо акцентувати увагу на внеску Ф. Вовка в розробку фундаментальних питань вітчизняної педагогічної

антропології, що передбачає розгляд на лекційно-практичних заняттях із курсу "Етнопедагогіка" расових ознак українців як типу слов'ян, який має тільки йому притаманні лінгвістичні, антропометричні, географічні та інші етнічні відмінності. У такому контексті логічно вибудовується компаративний аспект відмінностей змісту, прийомів і засобів національного виховання.

Другий напрям охоплює *формування уявлень про сімейний побут українського народу*. Ознайомлення з цим напрямом має бути зосереджене на збірній Ф. Вовком характеристиці вірувань українського народу – переконань, що склалися не емпіричним шляхом, а на підставі здогадів і припущень щодо тих аспектів пізнання, які давалися нашим пращурам поволі і з великими труднощами. Окреме значення у національній виховній традиції вченим відведено обрядам – "чинності, що має ставити події людського життя у відповідність до цих вірувань" [1, с. 188]. Саме обрядовість визначала основні віхи життя української родини і включала в себе річні, родильні, весільні, поховальні обряди, похрестини, пострижини. На особливу увагу заслуговує прилучення молодого покоління до народного знання.

Третій напрям включає *популяризацію ролі господарства і матеріальної культури українців у вихованні молодого покоління*. Оскільки в основу народного виховання покладена ідея, у першу чергу, трудового виховання, для студентської аудиторії будуть у нагоді зібрані Ф. Вовком матеріали, що стосуються різних видів трудової діяльності українців. Зокрема йдеться про мисливство, рибальство, скотарство, хліборобство, садівництво, городництво. Відомо, що українці змалку привчали дітей до здобування вогню і користування ним, обробки мінеральних речовин, металів, рослинних і тваринних матеріалів вовни. Оригіналь-

ним є доробок Ф. Вовка, у якому подано детальну характеристику способів пересування українців, приготування страв. Особливий інтерес мають викликати нариси вченого про еволюцію будівництва, зокрема зовнішні відмінності і характер української хати, матеріали і способи її будівництва, зосередження уваги на окремих елементах планування української хати. Окрему увагу, на нашу думку, слід приділити розгляду функціонального призначення холодних надвірних будівель (комори, клуні), а також будівель для утримання худоби (кошари, стайні, хліви, загони, повітки), громадських споруджень (царина, коловорот, вигон, крамниця, корчма, церква).

На особливу увагу заслуговує залучення студентства до вивчення педагогічного доробку Ф. Вовка, що стосується матеріальної культури українців. У першу чергу, це торкається національних характеристик жіночого і чоловічого одягу – його оздоблення, головного вкриття, верхньої, плечової та нижньої одягу, білизни.

Висновки. Отже, актуалізація творчої спадщини видатного вітчизняного педагога Ф. Вовка в сучасних умовах реформування освітньої системи в Україні зумовлена нагальними потребами використання накопиченого впродовж понад тисячолітньої історії педагогічного досвіду нашого народу для запобігання виробленню в молодого покоління соціально неприйнятної поведінки, різного роду девіацій, громадянської пасивності, негативних рис характеру. Пріоритетну роль у зміцненні національних виховних звичаїв і традицій, вихованні національно-мовної свідомості, духовності, загальнолюдських ціннісних орієнтирів мають відігравати вищі навчальні заклади, на які покладается відповідальність щодо формування в молодіжному середовищі типових носіїв національної культури, творців історії свого народу.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Вовк Хв. Студії з української етнографії та антропології / Хв. Вовк. – К. : Мистецтво, 1995. – 336 с.
Vovk H. Studii z ukraïnskoi etnografii ta antropologii [Aspic with Ukrainian ethnography and anthropologies] / H. Vovk. – K. : Mistectvo, 1995. – 336 s.
2. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). – К. : Райдуга, 1994. – 61 с.
Derzhavna nacionalna programa "Osvita" ("Ukraine XXI stolitya") [State national program "Formation" ("Ukraine XXI age")] – K. : Rayduga, 1994. – 61 s.
3. Закон України «Про загальну середню освіту» [Е. ресурс]. – Режим доступу : http://www.osvita.org.ua/pravo/law_02/
Zakon Ukraini "Pro zagalnu serednu osvitu" [Law Ukrainian "Of general secondary educations"] [Elektronniy resurs]. – Regim dostupu : http://www.osvita.org.ua/pravo/law_02/
4. Закон України «Про освіту» [Е. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
Zakon Ukraini "Pro osvitu" [Law Ukrainian "Of educations"] [Elektronniy resurs]. – Regim dostupu : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1060-12
5. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти" [Е. ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.textreferat.com/referat-13054.html>
Koncepciya vihovannya ditey ta molodi u nacionalinij sistemij osviti [Concept of the formation children and youth in national

- system of education] [Elektronniy resurs]. – Regim dostupu : http://ua.textreferat.com/referat-13054.html*
6. Концепція громадянської освіти та виховання в Україні [Е. ресурс]. – Режим доступу : <http://library.kr.ua/women.html/pgovuinid.html>
Koncepciya gromadyansikoi osviti ta vihovannya v Ukraini [Concept of the civil formation and education in Ukraine] [Elektronniy resurs]. – Regim dostupu : http://library.kr.ua/women.html/pgovuinid.html
7. Наукові підходи до педагогічних досліджень : колективна монографія / за заг. ред. д. пед. наук, професора, чл.-кор. НАПН України В. І. Лозової. – Харків : Вид-во Віровець А. П. «Апостроф», 2012. – 348 с.
Naukovi pidhodi do pedagogichnih doslidzhenj : kolektivna monografiya / za zag. red. d. ped. nauk, profesora, chl.-kor. NAPN Ukraini V.I. Lozovoij. – Harkov : Vid-vo Viroveci A. P. "Apostrof", 2012. – 348 s.
8. Національна Доктрина розвитку освіти [Е. ресурс]. – Режим доступу : <http://doshkolenok.kiev.ua/zakon/63-2009-09-03-18-48-50.html>
Nacionalna Doctrina rozvritku osviti [National Doctrine developments of the formation] [Elektronniy resurs] – Regim dostupu : http://doshkolenok.kiev.ua/zakon/63-2009-09-03-18-48-50.html

Tomenko M.G. The Actualization ideas Ukrainian public pedagogic in creative heritage F. Vovk in modern condition of the rebirth national bringing traditions

Abstract. With provision for legislative base, specifying reformation changes to educational system of the Ukraine, is shown priority importance of the rebirth national tradition, custom in process of the education growing generations. The General for domestic normative-legal document is an education children's and youth with provision for principle correspond to nature, correspond to culture and ethnization. Contents of the author's program of the course "Etnopedagogic" is offered In this connection attention. In accordance with module of the program "General bases Ukrainian tnpedagogic", the "Structure Ukrainian Etnopedagogic", as well as "Bring up landmarks Ukrainian public pedagogic", are shown possibility of the use the creative heritage prominent scientist Fedor Kondratievich Vovk (1847-1918) on lecture-practical occupation. The Study student first module expects the familiarization with historical of our folk and his pedagogical wisdom, household tradition and facilities Ukrainian, commune and communal facilities, public symbology, master's mode, world outlook presentations and faith Ukrainian. The Contents of the second module targeted on study of the creative heritage F.K. Vovk with provision for his look at Ukrainian familistic, child-knowledge, public didactics, public parental pancophiya and deontology. The Third module covers the questions of the public experience mental, spiritual-moral, labor and aesthetic education growing generations. Accented attention on practicability of the actualizations ideas Ukrainian public pedagogic, displayed in creative heritage F.K. Vovk, in accordance with such perspective directions: 1) familiarization student youth with headwaters Ukrainian public pedagogic; 2) shaping the beliefs about household facilities Ukrainian folk; 3) popularization dug the household and material culture Ukrainian in education growing generations.

Keywords: *Ukrainian public pedagogic, etnpedagogic, ideas, creative heritage, F.K. Vovk.*

Томенко М.Г. Актуализация идей украинской народной педагогики в творческом наследии Ф. Вовка в современных условиях возрождения национальной воспитательной традиции

Аннотация. С учетом законодательной базы, регламентирующей реформационные изменения в образовательной системе Украины, показано приоритетное значение возрождения национальных традиций, обычаев в процессе воспитания подрастающего поколения. Общим для отечественных нормативно-правовых документов является воспитание детей и молодежи с учетом принципов природосоответствия, культуросоответствия и этнизации. В связи с этим вниманию предлагается содержание авторской программы курса "Этнопедагогика". В соответствии с модулями программы "Общие основы украинской этнопедагогика", "Структура украинской этнопедагогика", а также "Воспитательные ориентиры украинской народной педагогики", показаны возможности использования творческого наследия выдающегося ученого Федора Кондратьевича Вовка (1847-1918) на лекционно-практических занятиях. Изучение студентами первого модуля предполагает ознакомление с историей нашего народа и его педагогической мудростью, семейными традициями и бытом украинцев, общинами и общинным бытом, народной символикой, хозяйским укладом, мировоззренческими представлениями и верованиями украинцев. Содержание второго модуля нацелено на изучение творческого наследия Ф.К. Вовка с учетом его взглядов на украинскую фамилистику, детоведение, народную дидактику, народную родительскую пансофию и деонтологию. Третий модуль охватывает вопросы народного опыта умственного, духовно-нравственного, трудового и эстетического воспитания подрастающего поколения. Акцентировано внимание на целесообразности актуализации идей украинской народной педагогики, отображенных в творческом наследии Ф.К. Вовка, в соответствии с такими перспективными направлениями: 1) ознакомление студенческой молодежи с истоками украинской народной педагогики; 2) формирование представлений о семейном быте украинского народа; 3) популяризация роли домашнего хозяйства и материальной культуры украинцев в воспитании подрастающего поколения.

Ключевые слова: *украинская народная педагогика, этнопедагогика, идеи, творческое наследие, Ф.К. Вовк.*